SELETUSKIRI
Tõrva valla eelarvestrateegia aastateks 2026–2030

1. Sissejuhatus ja õiguslik alus

Eelarvestrateegia koostamisel on lähtutud kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse (KOFS) § 20 lõikest 1 ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (KOKS) §-st 37², mille kohaselt koostatakse eelarvestrateegia valla arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks ja tegevuste finantseerimiseks.
Eelarvestrateegia on aluseks valla eelarve koostamisel, kohustuste võtmisel ja investeeringuprojektide kavandamisel.

2. Eelnõu eesmärk

Eelnõu eesmärk on kinnitada Tõrva valla eelarvestrateegia aastateks 2026–2030, et:

- tagada valla pikaajaline finantssuutlikkus – tagada, et põhitegevuse jooksvad kulud ei ületaks põhitegevuse tulusid ning netovõlakoormus püsiks seadusega lubatud piirides;
- tagada arengukavaliste tegevuste rahaline kaetus – planeerida pikaajalistele eesmärkidele ja investeeringutele reaalsetele prognoosidele tuginevad katteallikad;
- maandada finantsriske – ennetada ja hinnata võimalikke riske, mis tulenevad makromajanduslikest muutustest (sh laenuintresside tõus, demograafilised muudatused, riiklike toetuste kahanemine);
- tagada läbipaistvus – anda välistele osapooltele (riigiasutused, finantsinstitutsioonid, võlausaldajad) ja valla elanikkonnale selge prognoos valla finantsseisust ja suundumustest.

3. Eelnõu sisu ja muudatused võrreldes kehtiva eelarvestrateegiaga

Eelarvestrateegia perioodi nihutatakse ühe aasta võrra edasi, et tagatud oleks seaduses nõutud vähemalt nelja eelseisva eelarveaasta (2027–2030) finantsnäitajate planeerimine. Võrreldes hetkel kehtiva eelarvestrateegiaga on lisatud prognoosiaasta 2030, korrigeeritud jooksvat aastat (2026) vastavalt eeldatavale täitmisele ning alusandmetesse sisse viidud 2025. aasta tegelikud auditeeritud finantsnäitajad.
Korrigeeritud on kogu eelarvestrateegia finantsmudelit ja tabelit, lähtudes Rahandusministeeriumi viimasest majandusprognoosist.
Eelnõu koosneb seletavast tekstiosast (9 peatükki) ja kolmest lisatabelist:

- **1. peatükk:** Sissejuhatus, lähteandmed, riigi majandusprognoos ja kohalike omavalitsuste üldine finantsseis.
- **2. peatükk:** Valla tulubaasi prognoos, tulude arvestamise alused ja toetuste mahud.
- **3. peatükk:** Põhitegevuse kulude ülevaade ja prognoos.
- **4. peatükk:** Põhitegevuse tulemi prognoos (KOFS nõuete täitmine).
- **5. peatükk:** Investeerimistegevuse kirjeldus ja investeeringuobjektid aastatel 2026–2030.
- **6. peatükk:** Finantseerimistegevus, investeeringute rahastamine ja kavandatavad laenukohustused.
- **7. peatükk:** Valla sõltuvate üksuste finantstegevuse ülevaade ja prognoosid.
- **8. peatükk:** Finantsdistsipliini tagamine (põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormuse analüüs).
- **9. peatükk:** Eelarvestrateegia täitmisega seotud riskid ja nende maandamise meetmed.

4. Eelnõu mõjud

Finantsilised ja majanduslikud mõjud: Tõrva valla investeerimisplaan vaadeldaval perioodil on mahukas, mistõttu suureneb vajadus kaasata omafinantseeringute katteks laenukapitali. Eelarvestrateegia tagab võlakoormuse hoidmise seadusega lubatud piirides ja on krediidiasutustele aluseks laenude väljastamisel.
Mõju avalike teenuste osutamisele ja sotsiaalsele keskkonnale: Dokument tagab stabiilsuse valla asutuste ülalpidamisel ja teenuste osutamisel, sidudes valla arenguvajadused reaalse eelarvelise võimekusega.
Võimalikud negatiivsed mõjud: Strateegia pikaajaline fikseerimine võib ootamatute globaalsete või riiklike kriiside (nt inflatsioonipuhang, energiakriis) korral piirata valla eelarvelist paindlikkust operatiivsete ja planeerimata kulude katmisel ilma strateegiat muutmata.

5. Seos Euroopa Liidu õiguse ja muude õigusaktidega
Eelnõu ei ole otseselt seotud Euroopa Liidu õiguse ülevõtmisega. Eelnõu on kooskõlas riigisisese õigusega, eelkõige kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusega ja Tõrva valla põhimäärusega.

6. Määruse rakendamiseks vajalikud kulud ja valla eelarve tulud
Määruse vastuvõtmine ei too endaga kaasa otseseid täiendavaid kulusid Tõrva valla eelarvele, vaid seab raamid aastate 2027–2030 põhitegevuse kuludele, tuludele ja investeeringutele. Dokumendi rakendamisega seotud tegevused kaetakse valla jooksvatest tegevuskuludest.

7. Eelnõu menetlemine ja kaasamine
Vastavalt KOKS § 37² lõikele 6 tehakse eelarvestrateegia eelnõu avalikkusele kättesaadavaks valla veebilehel. Eelnõu kohta on kõigil huvitatud isikutel õigus esitada ettepanekuid määratud avaliku väljapaneku perioodil, mis kestab vähemalt kaks nädalat. Laekunud ettepanekud vaatab läbi vallavalitsus ning esitab koonddokumendi koos oma seisukohtadega vallavolikogule enne määruse teist lugemist ja kehtestamist.

8. Jõustumine
Määrus jõustub kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

Seletuskirja koostas:

Maire Appo
Finantsjuht